

Sygn. akt I C 234/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia (del.) Tadeusz Bulanda

Protokolant: Karolina Stańczuk

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2020 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. K. (1) i D. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz M. K. (1) i D. K. kwotę 4667,36 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od M. K. (1) i D. K. na rzecz (...) S.A. w W. kwoty po 1358,50 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt osiem złotych i pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powodów kosztami procesu w pozostałym zakresie;
4. nakazuje ściągnąć od M. K. (1) i D. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 114,08 zł (sto czternaście złotych i osiem groszy) tytułem zwrotu wydatków.

Sygn. akt I C 234/19

UZASADNIENIE

W dniu 1 marca 2019 roku M. K. (1) i D. K. skierowali przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. pozew o:

- 1) zapłatę na ich rzecz kwoty 136 297,85 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy o kredyt zawartej pomiędzy stronami,
- 2) w razie nieuwzględnienia powyższego roszczenia, o zapłatę na ich rzecz kwoty 136 297,85 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 czerwca 2018 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie przedmiotowej umowy, której część zapisów jest bezskuteczna względem powodów, a w razie uwzględnienia roszczenia ewentualnego powodowie wnieśli o zobowiązanie pozwanego do przedstawienia rozliczenia dotychczasowych spłat rat kapitałowo-odsetkowych oraz harmonogramu dalszych spłat rat kredytu z pominięciem bezskutecznych klauzul indeksacyjnych – w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie podnieśli, że w dniu 17 lipca 2008 roku zawarli z pozwanym (ówcześnie działającym pod nazwą (...) Bank S.A.) umowę kredytu hipotecznego nr (...) na kwotę 187 000 zł waloryzowanego kursem

CHF. W ocenie powodów przedmiotowa umowa jest nieważna jako nie zawierająca koniecznych elementów umowy kredytu, o których mowa w art. 69 Prawa bankowego, a w szczególności w ust. 2 pkt 2 i 4a tego przepisu. Powodowie podnieśli, że w dniu zawarcia umowy nie wiedzieli, ile będzie wynosić kwota udzielonego im kredytu w walucie obcej, klauzula indeksacyjna powoduje, że zwracana kwota pożyczonego kapitału nigdy nie będzie równa kwocie pożyczonego kapitału. Podnieśli też, na wypadek nie podzielenia przez sąd stanowiska o nieważności umowy, że zawarte w umowie klauzule indeksacyjne są abuzywne, ze względu na pozostawioną bankowi dowolność w określaniu kursu w swoich tabelach, które służyły do przeliczenia świadczeń stron (pozew k. 4-12).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, że powództwo nie zostało udowodnione ani co do zasady, ani co do wysokości. Jednocześnie zarzucił, że są przedawnione roszczenia powodów dotyczące świadczeń spełnionych w okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia 4 lutego 2009 roku (odpowiedź na pozew k. 63-101).

Do czasu zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie (pismo procesowe strony powodowej k. 334-340, protokół k. 351, 461).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 czerwca 2008 roku D. K. i M. K. (1) złożyli do (...) Banku S.A. (obecnie (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego (...) w wysokości 210.000 zł w walucie CHF, z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego z rynku wtórnego, wobec zawarcia w dniu 21 czerwca 2008 roku umowy przedwstępnej sprzedaży tego lokalu za kwotę 187.500 zł (umowa przedwstępna sprzedaży k. 113-114v, wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 23.06.2008 roku k. 115-118).

W dniu 14 lipca 2008 roku bank wydał decyzję kredytową nr (...) (decyzja kredytowa k. 133-134).

W dniu 17 lipca 2008 roku D. K. i M. K. (1) oraz (...) Bank S.A. zawarli umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF (dalej jako „Umowa”).

Na mocy ww. Umowy bank udzielił D. K. oraz M. K. (1) kredytu na zakup lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w S. przy ul. (...), pokrycie kosztów związanych z uruchomieniem kredytu, w tym pokrycie kosztów składki na ubezpieczenie spłaty rat kredytu na wypadek poważnego zachorowania oraz pobytu w szpitalu w wyniku choroby i nieszczęśliwego wypadku (§ 1 ust. 1 Umowy). Strony określiły kwotę kredytu na 187.000 zł oraz że jest ona waloryzowana do waluty CHF.

Kwota udzielonego kredytu w walucie waloryzacji została określona na podstawie kursu kupna waluty z tabeli kursowej banku na koniec dnia 11 lipca 2008 roku na kwotę 95.049,30 CHF, z zaznaczeniem, że kwota ta ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku, a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej. Strony określiły okres kredytowania na 360 miesięcy, od dnia 17 lipca 2008 roku do dnia 28 sierpnia 2038 roku, oraz że spłata nastąpi w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, z terminem spłaty raty do 28. dnia każdego miesiąca (§ 1 ust. 1-6 Umowy).

Oprocentowanie kredytu zostało określone jako zmienne, przy czym w dniu wydania decyzji kredytowej wynosiło 3,93%. Zgodnie z § 3 ust. 6 Umowy w związku z refinansowaniem składki w okresie ubezpieczenia pomostowego, oprocentowanie kredytu zostało podwyższone o 1,50 punktu procentowego i wynosiło 5,43% i po zakończeniu okresu ubezpieczenia miało ulec obniżeniu począwszy od daty spłaty najbliższej raty (§ 1 ust. 8 Umowy). Wysokość zmiennej stopy procentowej została ustalona w oparciu o stawkę bazową LIBOR 3M dla waluty, w której został udzielony kredyt, wynoszącą 2,78%, powiększoną o stałą w całym okresie kredytowania marżę banku w wysokości 1,15% (§ 9 ust. 1 i 2 Umowy).

W umowie ustalono, że bank dokonując co miesięcznego porównania aktualnie obowiązującej stawki bazowej ze stawką bazową ogłaszaną przedostatniego dnia roboczego poprzedniego miesiąca będzie miał możliwość dokonania zmiany wysokości oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 punktu procentowego. Zmiana wysokości oprocentowania kredytu mogła być dokonana najpóźniej piątego dnia roboczego miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonana została zmiana stawki bazowej. Bank w takim przypadku zobowiązany był do sporządzenia i wysłania harmonogramu spłat określającego nową wysokość rat spłaty. Ustalono, że informacja o każdej zmianie obowiązującego oprocentowania kredytu podawana będzie również do wiadomości w placówkach i na stronach internetowych banku. Informację o wysokości rat kapitałowo-odsetkowych można uzyskać również za pośrednictwem telefonu i internetu (§ 9 ust. 1-7 Umowy).

Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF (§ 1 ust. 5, § 10 ust. 1 i 2 Umowy).

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego, wygasającego po całkowitym rozliczeniu kredytu (§ 6 ust. 1 i 3, § 11B umowy).

W § 10 ust. 4 Umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

D. K. i M. K. (1) oświadczyli że zostali dokładnie zapoznani z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązujących w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptowali (§ 29 ust. 1 Umowy).

Ponadto powodowie oświadczyli że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowali. Oświadczyli, że są świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 29 ust. 2 Umowy).

W § 3 ust. 3 Umowy strony postanowiły o ubezpieczeniu niskiego wkładu w (...) S.A. na 36-miesięczny okres ubezpieczenia. W przypadku jeśli z upływem pełnych 36 miesięcy okresu ubezpieczenia nie nastąpiła całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem, ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, ubezpieczenie podlegało automatycznej kontynuacji, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie mógł przekroczyć 108 miesięcy licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Ponadto kredytobiorcy upoważnili bank do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50% kwoty kredytu objętej ubezpieczeniem w wysokości 1.589 zł oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji przedmiotowego ubezpieczenia z rachunku wskazanego w § 6 bez odrębnej decyzji (oświadczenia k. 18-18v, Umowa nr (...) z dnia 17 lipca 2008 roku k. 13-16v, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) k. 139-147, oświadczenie k. 131).

W dniu 18 lipca 2008 roku powodowie zawarli umowę sprzedaży w formie aktu notarialnego Rep. A nr (...), w której w § 5 wskazano, że pozostała część ceny za nabywaną nieruchomość w wysokości 186.500 zł zostanie zapłacona z kredytu udzielonego powodom jako nabywcom przez pozwany bank na podstawie Umowy kredytowej nr (...) zawartej w dniu 17 lipca 2008 roku. Następnie w dniu 31 lipca 2008 roku sporządzono protokół do umowy sprzedaży objętej aktem notarialnym z dnia 18 lipca 2008 roku Rep. A nr (...), w którym ustalono termin wydania przedmiotu umowy oraz zapłatę pozostałej części ceny (kopia aktu notarialnego z dnia 18 lipca 2008 roku Rep. A nr (...) k. 148-150, kopia protokołu do umowy sprzedaży z dnia 31 lipca 2008 roku Rep. A nr (...) k. 151-153).

W dniu 31 lipca 2008 roku powodowie złożyli wniosek o wypłatę transzy kredytu/odblokowanie środków kredytu, w którym oświadczyli, że wysokość kwoty przyznanej w ramach środków kredytu wynosi 187.000 zł, w którym wskazali numery rachunków bankowych na które bank miał dokonać wypłaty kredytu (wniosek k. 17-17v).

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. ustalał tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego dnia przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs sprzedaży) lub odjęciu od średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs kupna).

Dokonując transakcji walutowych z klientami, w tym związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje na rynku międzybankowym przeciwstawnych transakcji, odpowiednio sprzedaży lub kupna waluty („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. – 237-261).

Z dniem 1 kwietnia 2009 roku zmianie uległy postanowienia regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu do oferty kredytów i pożyczek udzielanych w złotych możliwości wyboru kredytu/pożyczki z usługą bilansowania lub bez usługi bilansowania, wprowadzenie do zapisów Regulaminu informacji dotyczącej spreadu walutowego oraz rozszerzenie informacji dotyczących kursów walutowych oraz zmiany w zakresie przewalutowania (pismo okólne z dnia 1 kwietnia 2009 roku wraz z regulaminem k. 156-161).

Z dniem 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu, wprowadzając stosownie postanowienia do § 24 Regulaminu (pismo okólne z dnia 1 lipca 2009 roku wraz z regulaminem – k. 164-168v).

D. K. i M. K. (1) spłacają raty kapitałowo-odsetkowe w złotych polskich. Od dnia 29 września 2008 roku do dnia 28 września 2018 roku powodowie zapłacili łącznie 137.471,12 zł tytułem spłaty odsetek oraz kapitału (zaświadczenie wraz z elektronicznym zestawieniem operacji – k. 40-46, opinia biegłego sądowego k. 370v-371).

Od dnia 1 sierpnia 2008 roku do 17 października 2018 roku D. K. i M. K. (1) zapłacili 4.449,80 zł tytułem składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (zaświadczenie – k. 46).

Łącznie do września 2018 roku powodowie uiszczyli tytułem spłaty odsetek, kapitału, składki na ubezpieczenie oraz tytułem prowizji kwotę 150.828,51 zł (opinia biegłego sądowego k. 371).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, których wartość dowodowa nie była kwestionowana przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Zeznania powodów Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach sprawy. Sąd nie dał im wiary w zakresie, w jakim zaprzeczali, ażeby bank nie przedstawił im ryzyka związanego z wahaniami kursu CHF i oprocentowania, bowiem z dokumentów (oświadczenia zawarte w § 29 Umowy) wynikają fakty przeciwnie, a skoro zeznania powodów zostały złożone po upływie 11 lat od złożenia wniosku kredytowego i zawarcia umowy, to wysoce prawdopodobne jest, że doszło do zatarcia się lub osłabienia pamięci powodów o faktach mających miejsce w tamtym czasie. Zaznaczyć należy, że powód zeznał, że przed podpisaniem Umowy odbył trzy spotkania z pośrednikiem kredytowym, jak również przeprowadzał rozmowy telefoniczne. Powodowie zostali zapoznani z warunkami udzielania kredytów złotówkowych i kredytów złotówkowych waloryzowanych walutą obcą, a także poinformowani o ryzyku związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą, w szczególności o ewentualnych skutkach zmiany kursu waluty w postaci wzrostu comiesięcznej raty i całego zadłużenia (zeznania protokół k. 351-354).

Wysokość świadczenia nienależnego uiszczanego przez powodów Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu ekonomii, analizy ekonomicznej przedsiębiorstw, bankowości, finansów i Strukturalnych Funduszy (...) K. S. z dnia 8 października 2019 roku, która została rozwinięta opinią uzupełniającą z dnia 12 lutego 2020 roku

(opinia pierwotna k. 366-402, opinia uzupełniająca k. 431-438). Tak sporządzoną i uzupełnioną opinię, w której biegły ustosunkował się do pytań stron uznać należało za sporządzoną rzetelnie, popartą rzeczową, logiczną i spójną argumentacją, zgodnie z przedstawioną tezą dowodową. Opinia zawiera wnioski, które są sformułowane w sposób przystępny i zrozumiały.

Sąd pominął materiał w postaci następujących opracowań i pism, w zakresie wyrażanych tam poglądów i opinii:

- a) raport dotyczący spreadów z września 2009 roku opracowany przez Departament Polityki Konsumenckiej UOKiK (k. 217-229v),
- b) Raport końcowy podsumowujący akcję „wolność dla marzeń, wolność dla kredytów” sporządzony przez dr. T. T. na rzecz Instytutu (...) (k. 230-236v),
- c) „Tabela kursowa (...) - metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R.) – w zakresie szerszym, niż opis metodologii sporządzania przez bank własnej tabeli kursowej (k. 237-261v),
- d) Ekspertyzę pt. „Stanowienie kursów walutowych w bankach” autorstwa P. M. (k. 262-280v),
- e) Opinia prawna dotycząca wybranych problemów związanych z umowami o kredyty denominowane lub indeksowane do waluty obcej sporządzona dla (...) Banków (...) przez Z. O. oraz Z. K. (k. 286-293v),
- f) Opinię prawną M. K. (2) w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczenia wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu (k. 294-296v),

– bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c.

Sąd pominął zgromadzone w aktach sprawy dowody z dokumentów lub kopii dokumentów, które nie zostały wskazane powyżej, jako materiał niemający istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Powodowie domagali się zapłaty kwoty 136.297,85 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie tytułem zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego na podstawie zawartej z pozwanym umowy kredytu. Zdaniem powodów umowa kredytu jest nieważna, a ewentualnie bezskuteczne są względem nich postanowienia umowy dotyczące waloryzacji, zawarte w § 1 ust. 3 i 3A, § 10 ust. 2 i 4 Umowy.

Podstawę prawną dochodzonego w tej sprawie roszczenia określają po pierwsze art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c., zgodnie z którymi ten kto spełnił świadczenie nienależne, może żądać zwrotu tego świadczenia lub jego wartości. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W ocenie Sądu brak jest podstaw do uznania przedmiotowej umowy kredytu hipotecznego za nieważną. Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną uregulowaną w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez powodów umowy kredytu,

przez zawarcie takiej umowy bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zawarta przez powodów umowa kredytu zawiera elementy wskazane w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, w szczególności określa kwotę udzielonego kredytu (187.000 zł), cel kredytu (finansowanie zakupu lokalu mieszkalnego), okres kredytowania, wysokość oprocentowania i warunki jego zmiany.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Poddanie świadczeń określonych w umowie nominalnie w PLN waloryzacji wartością CHF nie jest sprzeczne z przepisami regulującymi typ umowy kredytu. W dacie zawarcia umowy kredytu stanowiącej przedmiot niniejszej sprawy obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż pieniądź, w którym zobowiązanie zostało wyrażone. Miernikiem tym może być także inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). Brak jest też przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które wyłączałyby zastosowanie waloryzacji w przypadku umów kredytu. Wreszcie, poddanie waloryzacji świadczeń stron umowy kredytu nie jest sprzeczne z funkcją tego typu umowy, która sprowadza się do odpłatnego (odsetki) sfinansowania przez bank określonego celu, który chce osiągnąć kredytobiorca.

Umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Powodowie zdecydowali się na kredyt indeksowany oferowany przez pozwanego jako najkorzystniejszy w danej chwili produkt pod względem wysokości raty i oprocentowania. Bank zapewnił powodom możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od D. K. i M. K. (1) zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. Powodowie oświadczyli, że są świadomi ryzyka kursowego, mogącego wyrazić się we wzroście rat i całego zadłużenia (oświadczenie k. 16v, zeznania powoda protokół k. 351v). Powodowie nie wykazali, żeby ich decyzja była efektem niełojalnego postępowania banku, a w szczególności, aby przedstawiciel banku celowo skłonił powodów do zaciągnięcia kredytu tego rodzaju przewidując nieuchronną i znaczną aprecjację CHF.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, brak było podstaw do uznania, że przedmiotowa umowa kredytu jest nieważna i powodowie mogą skutecznie dochodzić zwrotu sumy rat kapitałowo-odsetkowych zapłaconych na poczet spłaty kredytu.

Brak było podstaw do uznania, że świadczenia stron, określone w przedmiotowej umowie nominalnie w PLN, a więc świadczenie banku polegające na wypłacie kredytu oraz świadczenie kredytobiorców polegające na jego spłacie, nie zostały poddane waloryzacji kursem CHF, przy zachowaniu oprocentowania wg stawki stanowiącej sumę marży banku i stawki LIBOR 3M dla CHF. W dacie zawarcia umowy dopuszczalne było poddanie świadczeń pieniężnych stron wyrażonych w PLN waloryzacji wartością CHF i przepisy prawa nie przewidywały w tym zakresie wyjątku ze względu na przedmiot. Podkreślić nadto trzeba, że z treści umowy i z pozostałych dokumentów złożonych do akt sprawy wynika, że waloryzacja świadczeń stron umowy kredytu kursem CHF determinowała możliwość oprocentowania kredytu stawką opartą na stawce LIBOR właściwej dla waluty waloryzacji, bowiem w związku z udzieleniem kredytu waloryzowanego CHF bank uzyskiwał finansowanie na rynku międzybankowym w CHF również w oparciu o stawkę LIBOR właściwą dla tej waluty.

W ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej umowy kredytowej, w zakresie w jakim przewidują przeliczenie świadczeń pieniężnych wyrażonych w umowie w PLN według kursów kupna i sprzedaży ustalonych w tabeli sporządzanej przez pozwanego bank, kształtują prawa i obowiązki powodów – konsumentów – w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy (patrz: art. 385¹ § 1 i 2 k.c.). Postanowienia umowne opierające przeliczenia na bankowej tabeli kursów są abuzywne, bowiem dają bankowi możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie było możliwe w dniu podpisania umowy. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny kurs z tabeli banku, bowiem kurs CHF określony w tabeli kursowej banku zawiera także marżę, której wysokość jest zależna wyłącznie od woli banku. Taka regulacja stanowi przejaw naruszenia przez bank dobrych obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

Powodowie zawarli Umowę dnia 17 lipca 2008 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwanego bank, na którego treść nie mieli wpływu. W tych okolicznościach klauzule opierające przeliczenia świadczeń stron na kursie z tabeli banku nie wiążą powodów w zakresie odnoszącym się do bankowych tabeli kursów, lecz są oni związani tymi klauzulami i umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.).

Zważyć trzeba, że zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów. Podnieść też należy, że zgodnie z art. 354 § 1 i 2 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom, i w taki sam sposób powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania wierzyciel. Podnieść również należy, że zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

W ocenie Sądu, ze względu na tytuł umowy, który zawiera stwierdzenie „...kredyt hipoteczny ...waloryzowany kursem CHF”, § 1 ust. 2 umowy, w którym zostało stwierdzone, że walutą waloryzacji jest CHF, § 1 ust. 3a umowy, w którym została podana informacyjnie prawdopodobna równowartość w walucie CHF kredytu wyrażonego w § 1 ust. 1 umowy w PLN oraz § 9 umowy, gdzie został określony sposób ustalenia i warunki zmiany oprocentowania jako opartego na stawce LIBOR 3M dla CHF, a także okoliczności zawarcia umowy, a w szczególności wyboru tego rodzaju kredytu ze względu na oprocentowanie niższe od oprocentowania kredytu złotowego opartego na stawce bazowej WIBOR, zgodnym zamiarem stron było zawarcie umowy, w której świadczenia stron określone nominalnie w PLN są poddane waloryzacji kursem CHF, aby uzyskać określony efekt ekonomiczny – osiągnięcie raty kapitałowo-odsetkowej niższej niż w kredycie złotowym niewaloryzowanym.

Nawet po wyeliminowaniu z przedmiotowej umowy odwołania do tabeli kursów obowiązującej w pozwanym banku umowa zawiera postanowienia umożliwiające wykonanie tej umowy zgodnie z przedstawionym wyżej zgodnym zamiarem stron. W czasie zawierania spornej umowy nie obowiązywał wprawdzie art. 358 § 2 k.c. w wersji obowiązującej od 24 stycznia 2009 r., nie oznacza to jednak, że brak takiego przepisu i brak określenia w umowie mechanizmu określania kursu waluty uniemożliwia ustalenie sposobu przeliczenia świadczeń stron. Nota bene w chwili zawarcia umowy nie obowiązywał jeszcze art. 69 ust. 2 pkt 4a, zgodnie z którym umowa kredytu powinna określać, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut. W razie przyjęcia abuzywności mechanizmu przeliczeń opartych na kursie CHF z tabeli banku, już w dacie zawarcia można było wypełnić powstałą lukę poprzez odesłanie do bezwzględnie obowiązującego przepisu prawa, regulującego sposób ustalania i publikowania w Polsce kursów walut obcych, w tym CHF (patrz: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 czerwca 2020 r., sygn. akt I ACa 1684/17). Zgodnie bowiem z art. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1810), tak wg stanu na dzień zawarcia umowy, jak i obecnie, NBP realizuje politykę walutową ustaloną przez Radę Ministrów w porozumieniu z Radą (Polityki Pieniężnej). Zasady ustalania kursu złotego w stosunku do walut obcych ustala Rada Ministrów w porozumieniu z Radą, zaś NBP ogłasza

bieżące kursy walut obcych oraz kursy innych wartości dewizowych. Uchwałami, począwszy od uchwały z dnia 23 lipca 1999 r. w sprawie ogłaszania kursów złotego w stosunku do walut obcych, Narodowy Bank Polski określał sposób ustalania i ogłaszania kursów (kupna, sprzedaży i średnich) obcych walut wymiennalnych, w tym franka szwajcarskiego.

Alternatywnym sposobem ustalenia kursu wymiany walut, wg którego następują przeliczenia świadczeń stron, w sytuacji braku ścisłego uregulowania tej kwestii w umowie, jest odwołanie się do rynkowej, a więc niezależnej od woli stron, wartości CHF. Wartość tę określa kurs średni publikowany przez NBP, czy też przez serwisy finansowe takiej jak R. i B..

Podsumowując powyższe rozważania podkreślić należy, że kierując się potrzebą respektowania zgodnego zamiaru stron co do zawarcia umowy o kredyt w PLN waloryzowany kursem CHF w celu osiągnięcia niższego oprocentowania opartego na stawce bazowej LIBOR dla CHF, przy uznaniu, że abuzywny jest określony w umowie jedynie sposób określenia kursu waluty waloryzacji, nie zachodzi potrzeba poszukiwania pozaumownej normy regulującej wzajemne prawa i obowiązki stron umowy o kredyt waloryzowany (indeksowany), skoro abuzywna nie jest cała umowna norma waloryzacyjna, lecz jedynie postanowienie odsyłające do bankowego kursu waluty, lecz występującego w miejscu wykonania umowy desygnatu pojęcia „kurs CHF”. W ocenie Sądu za desygnat ten można uznać zarówno kurs ustalany przez NBP w ramach swoich zadań, jak kurs publikowany przez niezależne jednostki gromadzące i publikujące rynkowe kursy walut, takie jak R. czy B..

Kierując się powyższym przekonaniem, Sąd uznał za zasadne roszczenie o zapłatę świadczenia nienależnego w kwocie 4 667,36 zł, odpowiadającego różnicy pomiędzy sumą rat zapłaconych w PLN przy zastosowaniu kursu CHF z tabeli banku tak przy wypłacie kredytu, jak i przy spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, i sumą rat płatnych w PLN przy zastosowaniu kursu średniego NBP, który posłużył najpierw do określenia w CHF zwaloryzowanej kwoty wypłaconego kredytu, a następnie wysokości rat kapitałowo-odsetkowych (tabela 6 opinii uzupełniającej k. 435).

Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia należało ocenić jako bezzasadny. Zawarte w pozwie roszczenie obejmuje żądanie zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego ratałnie (art. 405 k.c. w związku z art. 410 k.c.), a w tej sytuacji termin przedawnienia wynosi 10 lat [patrz: art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104)]. Bieg przedawnienia został przerwany wniesieniem pozwu w tej sprawie (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w punktach 1 i 2 wyroku, zasądzając od (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz D. K. i M. K. (1) kwotę 4 667,36 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 czerwca 2018 roku (od dnia następnego po posiedzeniu w sprawie o zawezwanie do próby ugodowej – bezsporne, k. 12) do dnia zapłaty i oddalając powództwo w pozostałym zakresie. O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c.).

O kosztach procesu w punkcie 3 wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Powodowie przegrali sprawę w zdecydowanej części (około 96,5%), jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie ich kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w zakresie części wynagrodzenia pełnomocnika (2700 zł) i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 zł). Zauważyć należy, że Sąd podzielił argumenty powodów co do abuzywności pewnych postanowień umownych. Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a druga przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Wskazać należy również, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań indeksowanego kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny.

W punkcie 4 wyroku Sąd nakazał ściągnąć od M. K. (1) i D. K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 114,08 zł tytułem zwrotu wydatków na podstawie art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, który stanowi, że w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113.